

Utrikesutskottets betänkande

1981/82:6

om kontakter med gammalsvenskbyborna

Motionen

I motion 1980/81:911 av Margareta Andrén och Börje Stensson (fp) hemställs att riksdagen hos regeringen begär att undersökningar görs för att stärka kontakterna med de svenskättlingar som är bosatta i Gammalsvenskby i Ukraina.

Bakgrund

Större delen av den svensktalande befolkningsgrupp som sedan 1400-talets mitt funnits på Dagö i Östersjön förflyttades år 1781 på befallning av Katarina II av Ryssland till ett område i nuvarande Ukraina, som vid den tiden hade erövrats från det turkiska väldet. Förflyttningen omfattade cirka 1.000 personer, varav dock innemot hälften skall ha omkommit under den åtta månader långa färden. Den by vid Djnepr som svenskättlingarna byggde upp fick senare namnet Gammalsvenskby.

Under tidvis svåra förhållanden bevarande svenskarna i den lilla byn sitt kulturarv, sin sammanhållning och sitt språk. I slutet av 1920-talet uppstod bland dem, under intryck av missväxt och livsmedelsbrist, en önskan att få återvända till Sverige.

År 1929 beviljades flertalet av svenskättlingarna i byn utresetillstånd. Cirka 800 av dem flyttade till Sverige. En grupp emigrerade till Canada. Efter några månader i Sverige återvände drygt 200 personer till svenskbyn igen medan återstoden förblev bofast i vårt land. Ytterligare en mindre grupp svenskbybor beviljades under slutet av 1950-talet tillstånd att flytta till Sverige.

Ett mindre antal i Ukraina bosatta gammalsvenskbybor har fått möjlighet att besöka sina släktingar i Sverige och något besök har också skett i andra riktningen. Under senare år har emellertid, såvitt utskottet kunnat fastställa, inga besök i någondera riktningen ägt rum.

Utskottet

Enligt vad utskottet inhämtat torde antalet svensktalande svenskbybor i Ukraina numera vara begränsat till ett 20-tal, huvudsakligen äldre personer. Det är inte utskottet bekant huruvida det från någon bybo eller i Sverige bosatt ättling uttryckts önskemål om att besöka sina anförvanter. En viss brevväxling äger emellertid fortfarande rum. Utskottet har inte anledning

anta att Sovjetunionens regering och myndigheterna i Ukraina lägger några särskilda hinder i vägen för sedvanliga kontakter mellan sovjetiska medborgare i Gammalsvenskby och vänner och anförvanter i Sverige.

Mot bakgrund av vad som ovan anförts far utskottet anse motion 911 besvarad.

Utskottet hemställer

att riksdagen förklarar motion 1980/81:911 besvarad med vad utskottet anför.

Stockholm den 27 oktober 1981

På utrikesutskottets vägnar

ALLAN HERNELIUS

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Allan Hernelius (m), Torsten Bengtsson (c), Sture Palm (s), Olle Göransson (s), Ingrid Sundberg (m), Gunnel Jonäng (c), Carl Lidbom (s), Linnéa Hörlén (fp), Axel Andersson (s), Sten Sture Paterson (m), Rune Ångström (fp), Anita Modin (s), Stig Gustafsson (s) och Inga Britt Johansson (s).